

Bilag 2 Svendborg Kommunes bemærkninger til høringsvar

Nærværende bilag 2 omfatter Svendborg Kommunes kommentarer til de indkomne høringsvar i forbindelse med den offentlige høring af forslag til Lokalplan nr. 658, forslag til tillæg nr. 2021.01 til Kommuneplan 2021-2033 for Svendborg Kommune, den tilhørende miljøvurdering samt miljøkonsekvensvurdering og udkast til §-25 tilladelse til opstilling af vindmøller i rammeområde 10.00.T3.053 Øst for Broholm.

I bilaget er høringsvarene opdelt i en række overordnede temaer. For hvert tema er der udarbejdet et kort resume af de overordnede hovedtræk i de indkomne høringsvar.

Dernæst fremgår en kortfattet tekst med administrationens bemærkninger.

Sidst under de enkelte temaer beskrives forslag til videre proces, de tiltag, der er eller eventuelt skal foretages på baggrund af de indkomne høringsvar.

1	Planlægning	3
1.1	Resumé af emnet	3
1.2	Administrationens bemærkninger	3
1.3	Forslag til videre proces	6
2	Placering	7
2.1	Resumé af emnet	7
2.2	Administrationens bemærkninger	7
2.3	Forslag til videre proces	9
3	Landskab, kulturarv og visuel påvirkning	10
3.1	Resumé af emnet	10
3.2	Administrationens bemærkninger	11
3.3	Forslag til videre proces	12
4	Støj	13
4.1	Resumé af emnet	13
4.2	Administrationens bemærkninger	13
4.3	Forslag til videre proces	15
5	Skyggekast	16
5.1	Resumé af emnet	16
5.2	Administrationens bemærkninger	16
5.3	Forslag til videre proces	17
6	Grundvand, Jord og Affald	17
6.1	Resumé af emnet	17
6.2	Administrationens bemærkninger	17
6.3	Forslag til videre proces	20
7	Sundhed	21
7.1	Resumé af emnet	21
7.2	Administrationens bemærkninger	21
7.3	Forslag til videre proces	22
8	Natur	22

8.1	Resumé af emnet	22
8.2	Administrationens bemærkninger	23
8.3	Forslag til videre proces	28
9	Socioøkonomiske forhold	29
9.1	Resumé af emnet	29
9.2	Administrationens bemærkninger	29
9.3	Forslag til videre proces	29
10	Ejendomsret.....	30
10.1	Resumé af emnet	30
10.2	Administrationens bemærkninger	30
10.3	Forslag til videre proces	31
11	Habilitet	31
11.1	Resumé af emnet	31
11.2	Administrationens bemærkninger	31
11.3	Forslag til videre proces	31
12	Positive tilkendegivelser.....	32
12.1	Resumé af emnet	32
12.2	Administrationens bemærkninger	32
12.3	Forslag til videre proces	32

1 Planlægning

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende kommuneplanen, lokalplan, politisk proces, kystnærhedszonen, kommunens klimapolitik, national lovgivning, FN's verdensmål og fejl i miljøkonsekvensrapporten ift. nettilslutningstraceet.

1.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende planlægning for vindmøller.

- a) Forholdet til kommuneplanen, herunder kommunens klima- og energipolitik og manglende samlet planlægning for vedvarende energi i kommunen, at området ikke er udpeget til vindmøller, politisk prioritering af vindmølleprojekter i kommunen.
- b) Bemærkninger om, at planlægningen ikke er i overensstemmelse med Energi Plan Fyn, rapport om kortlægning af vinenergipotentialet på Fyn fra 2014.
- c) Forholdet FNs verdensmål.
- d) Forholdet til planloven, herunder kystnærhedszonen og kulturarvsarealer ønskes belyst.
- e) Projektets overensstemmelse med lokalplan nr. 86 for golf, wellness og hestecenter på Broholm Gods ønskes belyst.
- f) Bekymring for at miljøkonsekvensvurderingen lider af en væsentlige mangel, da nettilslutningstraceet ikke indgår som en del af det konkrete projekt.

1.2 Administrationens bemærkninger

Ad a)

Danmark er forpligtet i forhold til internationale klimaaftaler og skal øge sin andel af vedvarende energi. Vindenergi er en afgørende komponent i denne proces. Derudover kan vindmøller bidrage til at mindske luftforurening og forbedre energisikkerheden.

Danmark har desuden et mål om at øge sin vedvarende energiproduktion for at reducere afhængigheden af fossile brændstoffer og mindske CO₂-udledningen. I juni 2022 indgik Folketinget "Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022". Ifølge aftalen skal den samlede elproduktion fra solenergi og landvind firdobles inden 2030.

Svendborg kommune ønsker at bidrage til en omstilling af energiforbruget fra fossile brændsler til vedvarende energiformer. Det er Kommunalbestyrelses mål, at 100 % af energiforbruget i 2040 skal være dækket af vedvarende energikilder. For at kunne opfylde Kommunalbestyrelses mål, er det nødvendigt, at der etableres vedvarende energikilder i kommunen, herunder landvindmøller.

I 2018 besluttede det daværende Svendborg Byråd, at der ikke skulle udpeges specifikke områder for store vindmøller eller for solenergianlæg i kommunen men, at der skulle tages stilling til planlægningen på baggrund af konkrete ansøgninger. Det konkrete projekt ved Broholm har været en del af denne politiske beslutning.

Svendborg Kommunes Kommunalbestyrelse har d. 20. december 2022 besluttet at udvide rammen for vedvarende energi i Svendborg Kommune til 6 vindmøller á 150m og 145 ha solenergi.

Ad b)

Energiplan Fyns rapport fra 2014 er udarbejdet med sigte på at identificere potentielle områder for vindenergi, hvor lovgivningen og kommunale retningslinjer på forhånd ikke udelukker opstilling af vindmøller. Identificeringen af potentielle områder for vindenergi tager afsæt i vindmøller i op til 125 m. Rapporten er en kortlægning og ikke planlægning, og Svendborg Kommune er derfor ikke bundet af den konkrete Energiplan.

Ad c)

Det henvises i et høringsvar til, hvordan Svendborg Kommune vil sikre, at verdensmål om bæredygtige byer og lokalsamfund samt livet på landet vil varetages.

FN har fastsat 17 mål for en mere økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig verden. Målene sætter en fælles global retning for, at vi i 2030 står med en verden i bedre bæredygtig balance. Målet er, at vi alle skal kunne leve et godt liv nu og samtidig give verden videre i ordentlig stand til de næste generationer.

Sammenfattende er vindmøller et vigtigt redskab i arbejdet med at nå FN's verdensmål ved at bidrage til bæredygtig energiproduktion, reducere klimapåvirkningen og fremme økonomisk vækst og innovation. I det efterfølgende fremgår Svendborg Kommunes bemærkninger til en række centrale verdensmål.

Mål 7: Bæredygtig energi til alle - *Vindmøller bidrager væsentligt til mål 7 om at sikre adgang til bæredygtig energi for alle. Vindmøller producerer ren, vedvarende energi fra vinden, hvilket reducerer afhængigheden af fossile brændstoffer og mindsker udledningen af drivhusgasser.*

Mål 9: Industri, innovation og infrastruktur - *Udviklingen og produktionen af vindmøller fremmer innovation inden for vedvarende energiteknologier og skaber grundlag for en bæredygtig infrastruktur. Dette mål understøtter også økonomisk vækst og beskæftigelse i forbindelse med vedvarende energisektoren.*

Mål 13: Bekæmpe klimaforandringer - *Vindmøller spiller en nøglerolle i kampen mod klimaforandringer. Ved at generere elektricitet uden CO₂-udledning hjælper de med at reducere drivhusgasemissioner og bremse klimaforandringerne. De er dermed et vigtigt værktøj til at opfylde målet om at begrænse den globale opvarmning.*

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund - *Vindmøller kan reducere luftforurening og bidrage til at skabe mere bæredygtige og sunde bymiljøer ved at levere ren energi.*

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion - *Udviklingen af mere energieffektive vindmøller og teknologier bidrager til målet om at forbedre ressourceeffektiviteten og reducere affald og miljøpåvirkning fra energiproduktion.*

Mål 13: Bekæmp klimaforandringer - *Vindmøller spiller en nøglerolle i kampen mod klimaforandringer. Ved at generere elektricitet uden CO₂-udledning hjælper de med at reducere drivhusgasemissioner og bremse klimaforandringerne. De er dermed et vigtigt værktøj til at opfylde målet om at begrænse den globale opvarmning.*

Mål 15: Livet på land - *Ved at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer og reducere klimaforandringerne kan vindmøller hjælpe med at beskytte landøkosystemer og biodiversitet.*

Ad. d)

Kystnærhedszonen dækker kyststrækningen fra strandkanten og ca. 3 km ind i landet, dog ikke arealer i byzone. I kystnærhedszonen kan der kun planlægges for arealer i landzone, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering, og der tages særlige landskabelige hensyn.

De tre nye møller placeres inden for kystnærhedszonen, i en afstand til kysten på ca. 2,6-2,8 km, hvilket reducerer den visuelle påvirkning af de mere kystnære arealer inden for kystnærhedszonen. Området er ikke udpeget som sårbart kystlandskab i kommuneplan 2021-2033. Der er gode vindressourcer i området set i forhold til områder længere inde i landet, hvilket er en funktionel begrundelse. Hertil er området relativt tyndt befolket med god afstand til byområder, og området ligger tæt ved Landevejen, som udgør én af de overordnede gennemfartsveje i Svendborg Kommune, hvilket er en planlægningsmæssig begrundelse. Samlet fremgår det af miljøvurderingerne, at de nye møller kan placeres inden for kystnærhedszonen.

For projektets påvirkning af kulturhistoriske interesser og kulturlandskab henvises til de gennemførte miljøvurderinger. Overordnet skal det bemærkes, at vindmøllerne ikke vil forringe kvaliteten og oplevelsen af kulturmiljøet, og at de bærende bevaringsværdier ikke tilsidesættes med planlægningen for vindmøllerne

Ad. e)

En lokalplans bestemmelser er kun gældende inden for området af den pågældende lokalplan. En lokalplan kan således ikke regulere forhold uden for lokalplanområdet.

Lokalplan nr. 86 for golf, wellness, og hestecenter på Broholm Gods omfatter hele eller dele af matriklerne 6a, 15a, 22a, 22h, 23b, 26b, 27b og 47 Gudme By, Gudme, 15c, 27b og 45c Albjerg By, Oure samt 1a, 1c, 1n og 2d Broholm Hgd, Gudme.

Forslag til lokalplan nr. 658 for Vindmøller øst for Broholm omfatter en del af matriklerne. 1a Albjerg By, Oure og 1d Broholm Hgd. Gudme, beliggende øst for Broholm Gods. Lokalplan nr. 86 ligger ikke indenfor lokalplan nr. 658 – "Vindmøller øst for Broholm" og bestemmelserne i lokalplan nr. 86, har dermed ikke indvirkning på lokalplan nr. 658.

Hovedbygningen på Broholm Gods er bl.a. indrettet med restaurant, selskabslokaler, konference-faciliteter og værelser til overnatning samt museum mv. Vindmøllerne vurderes ikke at have betydning for den fortsatte drift af disse faciliteter jf. Miljøkonsekvensrapporten. Værelsesudlejning eller hotelvirksomhed er ikke støjfølsom arealanvendelse medmindre, at der i en gældende lokalplan er fastsat bindende støjgrænser herfor. Lokalplan nr. 86 fastsætter ikke sådanne støjgrænser.

Der er i miljøvurderingerne yderligere redegjort for påvirkning af blandt andet hestecenter ved Broholm Gods samt eventuelle fremtidige golfbaner.

Ad. e)

Nettilslutningspunktet for vindmøllerne og spændingsniveauet for tilslutningen kendes ikke på nuværende tidspunkt. Dette vil først blive fastlagt i en udredningsproces, når der foreligger en godkendt lokalplan, en meddelelse om § 25-tilladelse i henhold til miljøvurderingsloven og den kommende anlægsejer ønsker at indgå en forpligtende skriftlig aftale om udredning af projektet.

Der er endnu ikke fastlagt tracé for kabelføring eller spændingsniveau for tilslutningen. Dermed er det heller ikke endeligt fastlagt, hvor teknik- og kabelskure vil blive placeret. Bygningerne vil dog blive placeret ved møllerne og vil ikke berøre beskyttelsesinteresser, og dermed heller ikke have betydning for miljøvurderingernes konklusioner.

Kabelføring og eventuel etablering af transformerstation skal håndteres efterfølgende som en ændring af det ansøgte vindmølleprojekt i overensstemmelse med miljøvurderingslovens regler. Det vil sige, at projektet som minimum skal screenes for miljøvurdering, hvis det vurderes, at ændringen kan medføre en væsentlig skadelig påvirkning af miljøet.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at ovenstående er i overensstemmelse med gældende retspraksis jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 15. juli 2021 [Afgørelse | Miljø- og Fødevarerklagenævnet \(naevneneshus.dk\)](#).

1.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

2 Placering

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende placeringen af vindmøller øst for Broholm, herunder baggrund for placeringen, møllernes indbyrdes placering, afstandskrav, nærhed til boliger og veje, trafiksikkerhed, manglende vind i området, holdninger om nok vindmøller i området, ønsker om solceller eller havvindmøller i stedet, samt generel modstand mod vindmøllerne.

2.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende placering af vindmøller.

- a) Afstandskrav til boliger.
- b) Ønske om alternative vindmølle placeringer, herunder placeringer med bedre vindforhold og dermed bedre produktion af el samt generelle forslag til alternativer til vindmøllerne som mindre vindmøller, solcelleanlæg, a-kraft mv.
- c) Bekymringer for trafiksikkerhed på Landevejen nævnes, afstanden til Landevejen og forholdet til kommuneplanens retningslinje om placering i sigtelinjen for overordnede veje (statsveje).
- d) Fejl i angivelse af placering af beboelse på ejendommen Boelsmosevej 37.
- e) Bekymring om vindmøllernes indbyrdes placering og harmoniforholdet mellem vindmøllerne forringer det visuelle udtryk og skaber turbulens.
- f) Vindmøller placeres ikke på en ret linje.

2.2 Administrationens bemærkninger

Ad a)

Vindmølleprojektet er underlagt de krav og regler omkring opstilling af vindmøller, som følger af den danske lovgivning. Efter bekendtgørelsen om planlægning for vindmøller må der ikke placeres vindmøller nærmere en 4 gange vindmøllens højde. Afstandskravet gælder ikke for vindmølle ejerens egen beboelse. Med henvisning til gældende lov kan det overfor ansøger ikke kræves, at afstandskravet til de omkringliggende boliger skal øges.

Afstandskravet på 4 gange vindmøllernes totalhøjde mellem vindmøllerne og nærmeste nabobeboelser overholdes med vindmølleprojektet.

Ad b)

Projektet omfatter ikke alternativer til opstilling af vindmøller, alternativer til antallet af vindmøller, alternativer til opstillingsmønster, eller placeringsmæssige alternativer.

Der er i miljøvurderingen kort redegjort for, at arealbehovet for et solcelleanlæg med en tilsvarende energiproduktion vil svare til ca. 50 ha. Der er ikke tale om et reelt alternativ, idet ansøger ikke har søgt om at etablere solceller.

Det fremgår af flere høringssvar, at vindressourcerne er dårlige i området ved Broholm, og at dette medfører en ringere produktion og dermed bør være argument for, at møllerne skal placeres et andet sted med bedre vindressourcer.

Der er ikke lovmæssige krav om vindeffektivitet i forbindelse med opstilling af vindmøller. Vindeffektivitet er således en parameter, som ansøger vurderer på ved vindmølleprojektets tilblivelse, sammen med mulighederne for at overholde gældende afstands- og miljøkrav. Ansøger har således vurderet, at det fremsendte projekt er det mest hensigtsmæssige, og at der ikke er andre relevante alternativer.

Ansøger har desuden oplyst, at området ved Broholm ligger i et område, hvor der er bedre vindforhold end i størstedelen af Svendborg Kommune. Svendborg Kommune skal i øvrigt bemærke, at det af miljøvurderingens vindressourcekort jf. figur 2.1 og 2.2 fremgår, at i 70-100 meters højde er vindforholdene middel til relativt gode i området, hvor møllerne etableres.

Endelig oplyser ansøger også, at miljøvurderingens beregning af energiproduktion er korrekt, og at en sammenligning med andre projekter – sådan som det fremgår af flere høringssvar - er vanskelig og nogle gange misvisende, idet blandt andet rotorarealets størrelse har betydning for energiproduktionen. Som tommelfingerregel gælder, at energiproduktionen øges proportionalt med størrelsen på rotorarealet.

Samlet vurderer Svendborg Kommune, at der i de gennemførte høringer ikke er indkommet bemærkninger, der fører til, at der er rimelige alternativer, der skal belyses i miljøvurderingen. Der er derfor udelukkende redegjort for nulalternativet, som er den situation, hvor møllerne ikke opstilles.

Ad c)

Den anbefalede afstand fra vindmøller til overordnede veje (statsveje) og jernbaner er 1 x totalhøjden af vindmøllen. I en zone mellem 1 og 1,7 x møllehøjden kan der f.eks. være nedfald af sne eller skyggekast, hvorfor Vejdirektoratet eller Banedanmark, på baggrund af en konkret vurdering kan kræve, at vindmøllen placeres længere væk end 1 x møllens totalhøjde. Afstandskravene for statsveje indgår i grundlaget for kommunernes planlægning for vindmøller, hvorfor de fremgår af Kommuneplan 2021-2033 for Svendborg Kommune.

Afstandskriteriet kan ikke overføres til andre veje, hvor trafikintensiteten er mindre, herunder kommunale veje. Der er dog i miljøvurderingen gennemført en vurdering af risikoen for at påvirke også kommunale veje. Den nordligste og den sydligste af vindmøllerne er placeret med en afstand på henholdsvis ca. 150 m til Stenmurevej og ca. 200 m til Landevejen, som udgør de nærmeste offentlige, kommunale veje. Den midterste vindmølle placeres ca. 110 meter fra Stenmurevej, og vil blive forsynet med is-detektorer, så den automatisk stoppes ved risiko for overisning.

Vindmøllerne vil ikke være placeret i sigtelinjen for de nærmeste omkringliggende vejstrækninger, men fra Landevejen på en strækning lidt nord for Oure og syd for Fuglehavevej vil den nordligste af møllerne være placeret tæt på sigtelinjen. Herfra vil der være en afstand på 1,5-2 km til møllen, og på grund af afstandsforholdene vurderes møllen ikke at udgøre nogen væsentlig distractionsfaktor, der vil kunne påvirke trafiksikkerheden.

Ad d)

Det er oplyst, at boligen på Boelsmosevej 37 har et stort opholdsrum samt værksted, der vender mod vest.

Svendborg Kommune kan konstatere, at oplysningen ikke ændrer på, at afstandskravet på 4xmøllehøjden fortsat kan overholdes. Øvrige bemærkninger om skyggekast behandles i afsnit 7.

Ad e)

Der er redegjort for harmoniforholdet mellem navhøjde og rotordiameter i miljøvurderingen. Svendborg Kommune skal dog bemærke, at der ikke er krav om dispensation fra harmoniforholdet, idet der i Svendborg Kommunes Kommuneplan 2021-2033 ikke er krav om et bestemt harmoniforhold mellem navhøjde og rotordiameter, og der fra Miljøministeriet udelukkende har været tale om anbefalinger til harmoniforholdet. På baggrund af visualiseringerne, der er gennemført i miljøvurderingen, er det vurderet, at møllerækken fremstår med et letopfatteligt, geometrisk mønster og som en sammenhængende enhed.

Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten at turbulens udgør et mindre problem for de mølletyper, som er på markedet i dag. Ansøger har supplerende oplyst, at turbulens ikke udgør en sikkerhedsrisiko. Svendborg Kommune har ikke yderligere bemærkninger til dette.

Ad f)

Der er indkommet høringsvar, der påpeger, vindmøllerne ikke opstilles på en ret linje. Svendborg Kommune skal hertil bemærke, at det fremgår af lokalplanens bestemmelser, at møllerne skal opstilles på en ret linje.

2.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

3 Landskab, kulturarv og visuel påvirkning

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende landskab, vindmøllernes størrelse, samt påvirkning af lokalområdet.

3.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende landskab, fortidsminder, kulturarv og visuel påvirkning.

- a) Der er bekymring for den visuelle påvirkning af landskabet. Det tilkendegives, at møllerne er for store til landskabet, der har en mindre skala, og dermed ikke fremstår robust nok til at bære et anlæg med tre vindmøller på op til 150 meter. Der er derfor udbredt bekymring for, at oplevelsen af landskabet vil blive ødelagt, både i nærområdet, men også over større afstande. Det angives desuden, at visualiseringerne ikke viser vindmøllernes påvirkning af landskabet.
- b) Flere er bekymrede over den visuelle påvirkning som vindmøllerne vil tilføre det omkringliggende herregårdslandskab samt, at oplevelsen af Broholm Gods og Hesselagergård som betydningsfulde og markante bygninger og kulturelementer vil blive påvirket væsentligt negativt af de store vindmøller. Det bemærkes at Broholm Gods er omfattet af fredninger og der skal ved ændring eller ny bebyggelse udvises stor respekt for den arkitektoniske arv. Desuden er der bekymring for at der vil være en visuel påvirkning af kirkerne i Oure og Lundeborg, og menighedsrådet for Oure, Vejstrup og Lundeborgs sogne oplyser, at menighedsrådet vil gøre brug af indsigelsesretten, og henholder sig til vetoretten, samt regler og bestemmelser herom.
- c) De beskyttede landskaber omkring Tange Å vil påvirkes i en sådan grad, at kommuneplanens retningslinjer for landskaber der skal beskyttes ikke kan overholdes. Retningslinjen foreskriver blandt andet at: Der kan alene ske etablering, udvidelse eller ændringer af byggeri og tekniske anlæg, som påvirker landskabet i ganske ubetydeligt omfang, og kun hvis landskabets karakter og særlige visuelle oplevelsesmuligheder ikke tilsidesættes.
- d) Det tilkendegives at man påvirker kystnærhedszonen ved opsætning af vindmøllerne og at der i kommuneplanen står at "Det er vigtigt, at de lange kig over landskabet og til kysten skal friholdes for markant påvirkning fra nye anlæg, som vil bryde de lange kig".
- e) Flere mener at de omkringliggende byer og landskaber vil blive påvirket visuelt.
- f) Bekymringer om at vindmøllerne har en negativ påvirkning på fortidsminder. samt at der midlertidigt fjernes beskyttede diger i forbindelse med projektet. Det angives desuden, at der allerede er fjernet et eksisterende dige, og at der er beskyttede fortidsminder, der berøres af planforslaget.

3.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Vindmøllernes visuelle påvirkning af det omkringliggende landskab samt landskabet over længere afstande er belyst med 47 visualiseringer, der viser påvirkningen af forskellige landskabstyper herunder herregårdslandskabet og kystlandskabet, værdifulde udsigter og værdifulde landskabselementer der er karaktergivende for landskabet omkring vindmølleprojektet. Visualiseringerne er vist i bilag 7 til miljøkonsekvensrapporten. Det er således Svendborg Kommunes vurdering, at visualiseringerne viser påvirkningen af det omkringliggende landskab.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i miljøvurderingerne er redegjort fyldestgørende for projektets påvirkning af landskabet, og henviser hertil.

Ad. b)

Vindmøllerne placeres i nærheden af kulturmiljøet omkring Hesselagergård, Lundeborg og Ny Hesselager. Den visuelle påvirkning af det omkringliggende herregårdslandskab samt det visuelle samspil mellem vindmølleprojektet og henholdsvis Broholm Gods og Hesselagergård er vist i visualiseringerne i bilag 7 til miljøkonsekvensrapporten.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i miljøvurderingerne er redegjort fyldestgørende for projektets påvirkning af kulturmiljøet, og henviser hertil.

I forhold til fredningerne berøres de enkelte bygninger ikke og vindmølleprojektet ligger så langt fra bygningerne, at respekten for den arkitektoniske arv bevares.

Den visuelle påvirkning af de omkringliggende kirker er undersøgt, og det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i miljøvurderingerne er redegjort fyldestgørende for projektets påvirkning af de omkringliggende kirker, og henviser hertil. Det bemærkes desuden, at vindmøllerne ikke ligger indenfor nogle kirkebyggelinjer.

Det er Svendborg Kommunes vurdering at Stiftsøvrigheden har indsigelsesret og ikke de enkelte menighedsråd. Stiftsøvrigheden har i høringsperioden ikke indgivet høringssvar.

Ad. c)

Retningslinjen henviser til projekter, der etableres indenfor områder med udpegningen 'landskaber der skal beskyttes'. Det aktuelle projektområde for de tre vindmøller placeres ikke indenfor et sådant område, men ligger inden for områder med 'Landskaber hvor der skal ske tilpasning'. Der er omkring 1 kilometer fra vindmølleområdet til den nærmeste del af det beskyttede landskab omkring Tange Å.

Ad. d)

På baggrund af visualiseringerne er det undersøgt hvor der fra det omkringliggende landskab er visuel kontakt til kysten.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i miljøvurderingerne er redegjort fyldestgørende for projektets påvirkning af kystnærhedszonen, og der henvises hertil.

Ad. e)

Den visuelle påvirkning fra de omkringliggende byer og landsbyer er undersøgt og hvor det er fundet relevant belyst ved visualiseringer i Bilag 7 til miljøkonsekvensrapporten.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i miljøvurderingerne er redegjort fyldestgørende for projektets påvirkning af de omkringliggende byer og landsbyer, og der henvises hertil.

Ad. f)

Fortidsminder

I miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at der ikke er beskyttede fortidsminder i projektområdet, som kan blive påvirket af vindmøllerne. Som en overvågningsforanstaltning i forbindelse med anlægsarbejderne stilles der i § 25-tilladelsen vilkår om, at Arkæologi Sydfyn/Svendborg Museum skal kontaktes i god tid, inden jordarbejderne påbegyndes med henblik på en arkæologisk forundersøgelse.

Sten- og jorddiger

Der er flere beskyttede sten- og jorddiger inden for projektområdet. De planlagte tilkørselsveje og vendepladser berører ikke beskyttede diger i området, på nær ved adgangsvejen fra Stenmurevej indtil til den midterste mølle. Denne adgangsvej vil blive ført gennem en allerede eksisterende passage gennem det beskyttede dige (se Figur 3.20 i miljøkonsekvensrapporten), som løber langs Stenmurevej. Den eksisterende passage i diget, som benyttes i forbindelse med nuværende markdrift, skal muligvis udvides midlertidigt i anlægsfasen af hensyn til etablering af svingbaner. Dette vil kræve dispensation fra Svendborg Kommune. Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at en midlertidig udvidelse af passagen gennem diget ikke vil have negativ betydning for hverken plante- eller dyreliv.

I et høringssvar nævnes, at et større dige som startede ved Landevejen og gik langs Tange Å frem til Stenmurevej ikke længere er synligt i landskabet. Dette dige er ikke en del af vindmølleprojektet. Der fjernes således ikke beskyttede diger i forbindelse med projektet.

Det fremgår desuden af et høringssvar, at der ikke må foretages udstykning, der fastlægger skel gennem et fortidsminde jf. museumslovens §29e. Svendborg Kommune skal hertil bemærke, at ingen sten- og jorddiger i området er beskyttet som fortidsminder, og dermed omfattes de heller ikke af museumslovens §29e.

Skulle der i forbindelse med overvågningen af projektområdet blive identificeret fortidsminder vil håndteringen af disse følge gældende regler i museumsloven. Planernes konklusioner om, at ingen fortidsminder berøres af projektet, er dermed korrekt.

3.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

4 Støj

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringsvar om støj, lavfrekvent støj/infralyd, støjberegninger, samt Bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.

4.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringsvar om støj fra vindmøller.

- a) Støj, infralyd og lavfrekvent støj fra vindmøllerne vil medføre negative effekter ved de omkringliggende beboelser/nærområde, herunder bemærkninger til støjgrænser, der fastsættes i Bekendtgørelse om støj fra vindmøller, samt støjgrænser fastsat i området omkring de ansøgte møller
- b) Metode til støjmåling og støjberegning, herunder, at beregninger ikke er udført med korrekt kildestyrke, samt betydning og anvendelse af ubestemthed på målinger og beregninger
- c) Kontrol af vindmøllerstøj.

4.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Støj inddeles i tre forskellige kategorier: almindelig støj, lavfrekvent støj og infralyd. Både almindelig støj og lavfrekvent støj er relevante i forhold til vindmøller.

Bekendtgørelsen om støj fra Vindmøller¹ fastsætter grænseværdier for normalstøj og lavfrekvent støj. Der er ikke fastsat grænseværdier for infralyd, og generelt betragtes infralyd fra vindmøller ikke som et problem, da infralyde ikke kan høres af mennesker. Al planlægning reguleres i overensstemmelse med vindmøllebekendtgørelsens grænseværdier. Støjgrænserne er fastsat ud fra, hvad der er vurderet at være miljø- og sundhedsmæssigt acceptabelt for boliger i det åbne land og ved støjfølsomme områder. Støjgrænserne er bindende og kommunen kan ikke fravige disse.

Der er indkommet bemærkninger, der vedrører fastsættelse af støjgrænser og placering af beregningspunkter. I det efterfølgende fremgår en vurdering af de indkomne bemærkninger:

- Området omkring Broholm – der er omfattet af lokalplan 86 - bør betragtes som støjfølsomt område, og støjgrænsen skal fastsættes herefter.
Vurdering Svendborg Kommune: Lokalplan 86 udlægger området til golfbane, ridecenter, wellnesscenter, serviceerhverv såsom møde og konferencefaciliteter, restaurant samt overnatning mv. Værelsesudlejning eller hotelvirksomhed er ikke støjfølsom arealanvendelse – men kan dog betragtes som sådan, hvis der i gældende lokalplan er fastsat bindende støjgrænser

---

¹ Bekendtgørelse om støj fra vindmøller, Bekg. Nr. 135 af 7. februar 2019

herfor. Lokalplan nr. 86 fastsætter ikke sådanne støjgrænser, og området er ikke udlagt til rekreativ støjfølsom arealanvendelse. Svendborg Kommune betragter derfor ikke området som støjfølsomt, og støjgrænserne er fastsat i henhold til denne vurdering.

- Der er nedrevet og etableret en ny bolig ved Fuglehavevej 7, og der stilles spørgsmål til, om støjgrænsen fortsat kan overholdes ved denne bolig.
Vurdering Svendborg Kommune: På baggrund af luftfotos er det Svendborg Kommunes vurdering, at placeringen af den nye bolig på Fuglehavevej 7 er uændret. Endelig gør Svendborg Kommune opmærksom på, at der i henhold til de gennemførte støjberegninger, som minimum er en margin på 2,7dB(A) til vindmøllebekendtgørelsens støjgrænser for normalstøj og minimum 5 dB(A) i forhold til støjgrænsen for lavfrekvent støj. Svendborg Kommune vurderer derfor samlet, at støjgrænserne ved denne bolig kan overholdes sådan, som det fremgår af den gennemførte miljøvurdering.
- Det er oplyst, at der ligger et sommerhusområde mellem de to campingpladser ved Lundeborg ca. 2,5 km fra vindmøllerne. Området er ikke medtaget i miljøvurderingen.
Vurdering Svendborg Kommune: Svendborg Kommune kan konstatere, at de to campingpladser og det område, der henvises til i høringssvaret, planmæssigt er placeret i byzone i Lundeborg. Med en placering 2,5 km fra det planlagte opstillingsområde for de tre vindmøller ved Broholm, og da vindmøllebekendtgørelsens støjgrænser er dokumenteret overholdt med mindst 1,5km til byzonegrænsen ved Lundeborg, vurderer Svendborg Kommune, at der ikke er grundlag for at inddrage området i miljøvurderingen.

Ad. b)

Beregningerne, der er udført i forbindelse med miljøvurderingen, er efter Svendborg Kommunes vurdering fyldestgørende da fremgangsmåden overholder *Bekendtgørelse om støj fra vindmøller*. Svendborg Kommune kan ikke overfor ansøger kræve, at der anvendes andre metoder. Eventuelle usikkerheder omkring beregningsmetoder, sådan som det er fremført i flere af høringssvarene, kan kun imødekommes ved, at den nationale lovgivning ændres. Dette ligger udenfor Svendborg Kommunes kompetenceområde.

Det er dokumenteret, at vindmøllebekendtgørelsens støjgrænser for både normalstøj og lavfrekvent støj kan overholdes både når den nærmeste mølle ved Oure er i drift (scenarie 1) og når Oure-møllen er fjernet (scenarie 2). Scenarie 1 kræver dog som udgangspunkt, at møllerne støjreduceres.

Der er indkommet høringssvar, der angiver, at der ikke er anvendt korrekt kildestyrke i beregningerne, der ligger til grund for miljøvurderingen og §25-tilladelse. Der peges særligt på, at de anvendte kildestyrketal stammer fra møller med en anden navhøjde, og at der bør anvendes en højere kildestyrke jf. vejledningen til vindmøllebekendtgørelsen. Svendborg Kommune vurderer, at de anvendte kildestyrker er retvisende, og at disse kan anvendes til beregning af støjen i omgivelserne.

Kommunen har ikke mulighed for at bestemme mølletypen så længe, at den overholder reglerne i vindmøllebekendtgørelsen. Den endelige mølletype fastlægges ved anmeldelsen af vindmøllerne, typisk i forbindelse med byggeansøgningen. Dette sikrer, at de nyeste og mest energieffektive mølletyper kan blive opstillet. Når mølletypen er fastlagt og møllerne anmeldes til Svendborg Kommune, vil de nøjagtige kildestyrker blive anvendt i en ny beregning af støjbelastningen i omgivelserne. Derudover er der i §25-tilladelsen fastsat vilkår om, at når møllerne sættes i drift, skal

der gennemføres en støjmåling til kontrol af, vindmøllebekendtgørelsens støjgrænser kan overholdes. Målinger og beregninger skal altid følge vindmøllebekendtgørelsens regler.

Der er i høringsvarene desuden fremkommet bemærkninger om brug af ubestemtheden på data mv. Svendborg Kommune gør opmærksom på, at i en planlægnings- og anmeldelsessituation tages der udgangspunkt i de rene værdier uden brug af ubestemthed. Ved den efterfølgende kontrolmåling (når møllerne fysisk er opstillet) vil ubestemtheden komme ansøger til gode. Det vil sige, at måleresultatet fratrækkes ubestemtheden, og kun hvis dette resultat er større end de fastsatte støjgrænser er der tale om en overskridelse jf. vindmøllebekendtgørelsens regler.

Ad. c)

I § 25-tilladelsen til projektet stiller Svendborg Kommune krav om, at ejeren af vindmøllerne, for egen regning, skal lade udføre støjmålinger, når vindmøllerne sættes i drift og ved efterfølgende ændringer af vindmøllernes drift, som efter Svendborg Kommunes vurdering vil øge støjbelastningen – herunder, når driften ændres fra scenarie 1 til scenarie 2.

Målingerne skal foretages under repræsentative driftsforhold og skal udføres af et firma/laboratorium, der er akkrediteret hertil jf. Miljøstyrelsens liste over akkrediterede firmaer/personer. Dokumentation for målinger og beregninger, skal sendes til Svendborg Kommune senest 3 måneder efter, at de tre møller er tilsluttet elnettet.

I §25 tilladelsen stilles der desuden krav om, at ansøger ved støjreduceret drift af én eller flere af møllerne, skal føre journal for driftsdata f.eks. i form af en digital log, der dokumenterer, at vindmøllebekendtgørelsens støjgrænser overholdes. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år, og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Svendborg Kommune gør desuden opmærksom på, at kommunen derudover én gang årligt eller i forbindelse med en klage har mulighed for at påbyde ejeren af vindmøllerne at udføre kontrolmålinger. Dette vil kunne imødekomme de situationer, hvor støjbidraget fra møllerne ændres f.eks. ved slitage af møllerne.

For at sikre en nøjagtig kontrol af støjniveauet fra vindmøller kræver *Bekendtgørelsen om støj fra vindmøller*, at målingerne skal udføres tæt på møllerne, hvor støjen er mest udtalt, og hvor baggrundsstøjen derfor er minimal. På denne baggrund beregnes støjniveauet for de omkringliggende naboer.

Samlet er det Svendborg Kommunes vurdering, at der er iværksat de foranstaltninger, der skal til for at sikre, at vindmøllebekendtgørelsens grænseværdier overholdes.

4.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

5 Skyggekast

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende lys, lysforstyrrelser og skyggekast.

5.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende lys og skygger fra vindmøllerne.

- a) Bekymringer om skyggekast fra vindmøllerne samt kontrol af dette.
- b) Fejl i beregning af skyggekast ved bolig på Boelsmosevej 37.
- c) Bekymringer om lysforurening

5.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

I miljøvurderingerne er skyggekast beregnet efter gældende praksis, og der er fastsat krav om, at omkringliggende boliger maksimalt må udsættes for reel skyggetid 10 timer om året. Kravet følger den vejledende anbefaling og kommuneplanens retningslinje. Der er samtidig fastsat krav om, at møllerne skal installeres med teknik, der kan stoppe møllerne og begrænse tiden med skyggekast. Ejer af vindmøllerne skal samtidig kunne fremvise - f.eks. med en digital log – at det maksimale antal skyggekasttimer overholdes.

Ad. b)

Det fremgår af høringssvaret, at det ikke er korrekt, at en del af boligen på Boelsmosevej 37 mod vest er udhus, hvoraf en mindre del anvendes som beboelse. Det er oplyst, at den del, der vender mod vest, består af et stort opholdsrum, og der vil være markant skyggekast på den del af boligen. Desuden vil en del opholdsarealer modtage markant skyggekast. Endelig påpeges det, at der ikke er overensstemmelse mellem miljøkonsekvensrapportens figur 4.29 og vurderingen af, at den nordligste mølle ved denne bolig stort set vil være skjult af skovbevoksning.

Det skal indledningsvist bemærkes at ifølge oplysninger i BBR-registret består bygningen mod vest af et samlet bebygget areal på 153 m², hvoraf samlet boligareal ('enkeltværelse uden køkken') er på 30 m², mens den resterende del på 123 m² betegnes som 'indbygget udhus'.

Beregningerne af skyggekast viser, at uden vindmøllestop vil Boelsmosevej 37 udsættes for skyggekast større end 10 timer/år. Tilladelsens vilkår sikrer dermed, at påvirkningen af skyggekast begrænses ved Boelsmosevej 37, så der ikke vil være et reelt skyggekast større end 10 timer/år.

Det skal desuden bemærkes, at beregninger af skyggekast er gennemført uden hensyn til eksisterende bygninger, beplantning mv. – og figur 4. 29 viser perioder og tidspunkter for skyggekast i denne situation. I miljøvurderingen er der efterfølgende gennemført en vurdering af, hvordan de faktiske forhold er i området, og her er betydningen af skovbevoksningen inddraget.

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til at ændre miljøvurderingen af påvirkningen af skyggekast.

Ad c)

Emnet omkring lys og lyspåvirkning er behandlet i miljøvurderingsrapporten, og bemærkningerne i høringssvarene giver ikke anledning til ændring heraf.

5.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

6 Grundvand, Jord og Affald

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende grundvand, jord og affald

6.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende miljøforhold.

- a) Bekymringer om glasfiberforurening, den dag vindmøllerne skal skrottes.
- b) Bekymringer om, at en midlertidig grundvandssænkning ved etablering af vindmøllernes fundamenter vil påvirke vandforsyningen samt drikkevands- og grundvandsressourcen i området.
- c) Bekymringer om forurening fra oliespild i forbindelse med drift af møllerne.
- d) Bekymring om en eventuel udvaskning eller afskalning af mikroplast, per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) og bisphenol A (BPA) i vindmøllernes driftsfase.

6.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

I miljøvurderingen af projektet beskrives det, at det i dag er teknisk muligt at genbruge og genanvende store dele af vindmøllerne. Kun glasfiberdele (møllevinger og nacellen/generatorhusets afskærmning) genanvendes ikke 100%. I miljøkonsekvensrapporten for projektet beskrives det, at inden for vindmøllernes levetid på 20-30 år, forventes udviklingen på genbrugsområdet at medføre en 100 % genanvendelse af alle mølledele.

Når vindmøllerne skrottes, skal dette følge de til enhver tid gældende nationale og kommunale regler for bortskaffelse. Det betyder også, at hvis udviklingen for genanvendelse ændres over møllernes levetid, vil dette få betydning for, hvordan møllerne bortskaffes.

Desuden er der i §25 tilladelses stillet krav om, at projektarealet skal reetableres til landbrugsformål eller andet relevant formål efter anvisning fra Svendborg Kommune, ved ophør af vindmølle drift. Det betyder, at også fundamenter og andre støttestrukturer samt bebyggelse, og adgangsveje skal fjernes.

Ad. b)

Det fremgår af miljøvurderingen, at i forbindelse med den midlertidige grundvandssænkning vil der kun være en begrænset tilstrømning af sekundært grundvand, og at det primært vil være regnvand/overfladevand, der skal pumpes væk. Der er samtidig tale om en helt lokal og midlertidig grundvandssænkning, hvor der ikke bortledes terrænnært grundvand fra området, og den kvantitative tilstand vil derfor ikke blive påvirket. Samtidig er det vurderet, at der ikke vil være risiko for okker i det oppumpede vand. Som overvågningsforanstaltning af anlægsarbejdet gennemføres der jordbundundersøgelser og analyse for indhold af okker.

Det er vurderet, at projektet ikke er i konflikt med drikkevandsinteresser i området - hverken de almene vandforsynings borer eller de private brønde eller borer (Ikke-almene vandforsyningsanlæg).

Det fremgår af de indkomne høringssvar, at der med projektet ikke tages nok hensyn til de private brønde, der er placeret på henholdsvis Boelsmosevej 29, Oure og Boelsmosevej 35, Hesselager, og at brønden ved Boelsmosevej 35 slet ikke indgår i miljøvurderingen.

Ansøger har oplyst, at de borer og anlæg, der fremgik af Danmarks Miljøportal /Jupiter fra november 2022, fremgår af miljøkonsekvensrapportens figur 7.8, herunder vandindvindingsanlæg ved Boelsmosevej 29 (ID nr. 171781), der er angivet som anlæg til 'andet' formål. Der var på daværende tidspunkt ikke angivet borer eller anlæg ved Boelsmosevej 35. Ved et nyt kortudskrift fra november 2023 fremgår et vandindvindingsanlæg ved Boelsmosevej 35 (ID nr. 161192), der er angivet som anlæg til 'andet' formål. Denne boring ligger ca. 800 meter øst for nærmeste vindmølle.

Der er således registreret i alt 7 vandforsyningsanlæg til markvanding /andet formål indenfor en afstand af 700-1000 m nord og øst for møllerækken, og ikke kun 6, som angivet i miljøkonsekvensrapporten. Svendborg Kommune vurderer, at dette er uden betydning for de samlede vurderinger og konklusioner i miljøvurderingen, idet der generelt er meget stor afstand fra vindmøllerne til de nærmeste

omkringliggende boringer og vandindvindingsanlæg, som er registreret i Danmarks Miljøportal/Jupiter. Svendborg Kommune vurderer, at de indkomne bemærkninger ikke giver anledning til at ændre miljøvurderingen.

Ad. c)

Der er i miljøvurderingen redegjort for sikkerhed i forbindelse med drift, og der er i §25-tilladelsen fastsat vilkår til forebyggelse og håndtering af blandt andet spild af olieholdige produkter.

De indkomne bemærkninger ændrer ikke på den gennemførte miljøvurdering og konklusioner.

Ad. d)

Flere høringssvar udtrykker bekymring for udvaskning eller afskalning af mikroplast, per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) og bisphenol A (BPA) i vindmøllernes driftsfase. De konkrete stoffer er ikke behandlet i miljøvurderingsrapporten.

Generelt skal Svendborg Kommune bemærke, at der nationalt er stort fokus på at håndtere PFAS-problematikken, og der fra statens side arbejdes med indsatser på flere fronter – herunder en kommende PFAS-handlingsplan, som skal afværge, inddæmme og oprense PFAS-forureninger, krav til PFAS-udledninger skærpes, og der arbejdes med forbud mod PFAS-stoffer nationalt og i EU jf. Miljøstyrelsens hjemmeside december 2023 - <https://mim.dk/nyheder/pressemeddelelser/2023/december/danmark-gaar-foran-i-arbejdet-med-at-begraense-pfas-i-vandmiljoe-og-spildevand>.

Angående mikroplast fra vindmøllevinge har VidenOmVind i foråret 2023 udsendt en artikel, omkring vindmøller og blandt andet mikroplast. Artiklen beskriver, at vindmøllevinger er lavet af holdbare kompositmaterialer. Det skønnes, at som følge af slid, vil der årligt kunne frigives mindre end 50g pr. vinge. Sammenlignet med andre kilder udleder de i alt 4.400 danske vindmøller omkring 660 kg mikroplast om året i Danmark, mens f.eks. bildæk i Danmark udleder op til 6.600 ton om året, og tekstiler og sko bidrager med op til 1.000 ton om året. Tallene er baseret på Miljøstyrelsens rapport om mikroplast i Danmark.

Samlet vurdering

Det fremgår af miljøvurderingen, at området, hvor møllerne skal placeres, ligger indenfor områder med drikkevandsinteresser (OD). Nærmeste område med særlige drikkevandsinteresser ligger 350 m sydvest for den sydligste mølle. De to sydligste møller er desuden placeret indenfor indvindingsoplandet til Lundeborg Vandværk, hvor de nærmeste boringer er placeret mindst 2 km øst for vindmølleområdet. De nærmeste ikke almene vandforsyningsanlæg er placeret mindst 700 m fra møllerne. Til sammenligning vil et vejledende afstandskrav til en kendt forurenede grund og nedsivningsanlæg være 300 m.

Jordbunden i området består af moræneler, og lerlaget er 5 til 10 m tykt, og vil derfor yder nogen beskyttelse af grundvandsressourcerne. Desuden kan Svendborg Kommune konstatere, at der hvor møllerne placeres, er der få grundvandsdannende partikler og der vil være en stor fortynding af det

vand, der vil nå frem til vandværket, idet de grundvandsdannende partikler først når vandværket indenfor ca. 150-500 år.

Med udgangspunkt i den viden og den lovgivning, der er tilgængelig i øjeblikket, vurderer Svendborg Kommune, at vindmøllerne ved Broholm ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af jord, grundvand og drikkevand, idet der særligt lægges vægt på:

- Afstanden til borerer indenfor indvindingsopland til Lundeberg Vandværk er stor (2 km).
- Afstanden til de private brønde er mere end 700 m.
- Områdets indhold af moræneler yder nogen beskyttelse der, hvor møllerne etableres.
- Der er få grundvandsdannende partikler der, hvor møllerne placeres.
- Grundvand dannet i området, når vandværk indenfor 150-500år, og fortyndes derfor markant.
- Der fortages kun en vandsænkning i udgravningen til fundamentet, og vandet spredes ud på det omkringliggende område.
- Møller, der opstilles, skal overholde den til hver en tid gældende lovgivning i forhold til f.eks. krav til indhold og brug af eventuelle miljøfremmede stoffer.

Med baggrund i ovenstående har Svendborg Kommune vurderet, at de indkomne bemærkninger om miljøfremmede stoffer ikke giver anledning til, at emnet skal behandles yderligere i miljøvurderingen.

Kilder:

Rapport: Miljøstyrelsens rapport om mikroplast i DK – se bl.a. tabel 0 på side 14 <https://www2.mst.dk/udgiv/publications/2015/10/978-87-93352-80-3.pdf>

Rapport: Echa rapport - se side 433 <https://echa.europa.eu/documents/10162/8de11d7c-c56f-e204-5072-e89f11071219>

Artikel: Vindmøllevinger og mikroplast <https://videnomvind.dk/erosion-af-vingeforkanter/>

Yderligere information omkring PFAS og vindmøllevinger fremgår blandt andet af nedenstående materiale. Der er dog tale om en screeningsundersøgelse af udvaskning af PFAS fra ældre vindmøllevinger, der ligger i deponi. Informationen kan derfor ikke overføres direkte til det konkrete projekt for de tre vindmøller ved Broholm.

Undersøgelse: Miljøstyrelsens screeningsundersøgelse af udvaskning fra vindmøllevinger i deponi, april 2023 <https://mst.dk/publikationer/2023/april/screeningsundersogelse-af-udvaskning-fra-vindmoellevinger>

Artikel: Vindmøllevinger og PFAS <https://greenpowerdenmark.dk/nyheder/ingen-sammenhaeng-mellem-vindmoellevinger-pfas>

6.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

7 Sundhed

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende menneskers sundhed, dårligere livskvalitet samt dårligt helbred.

7.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende menneskers sundhed.

- a) Bekymringer om at opstilling af vindmøllerne vil få negative helbredsmæssige konsekvenser særligt i forhold til støj, lavfrekvent støj, skyggekast mv.
- b) Bekymringer om negative helbredsmæssige konsekvenser vedeventuel udvaskning eller afskalning af mikroplast, per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) og bisphenol A (BPA) fra vindmøllerne. Svendborg Kommune bør sikre sig at der bliver foretaget valide undersøgelser på området.

7.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Generelt håndteres påvirkning af mennesker og menneskers sundhed gennem fastsatte grænseværdier i love og vejledninger for påvirkning af omgivelserne - dette er f.eks. tilfældet for støj og lavfrekvent støj.

Vindmøllernes påvirkning af befolkningen er i miljøvurderingen vurderet i forhold til både støj, skyggekast, lys, refleksioner og visuel påvirkning.

I miljøvurderingen refereres til en række videnskabelige undersøgelser om sammenhæng mellem vindmøllestøj og forskellige påvirkninger af sundheden. Der er flere sundhedsparametre, hvor der ikke kan findes en sammenhæng med støj fra vindmøller. En enkelt undersøgelse har påvist en kobling mellem høje niveauer af støj fra vindmøller og førstegangsindløsning af recepter på blandt andet sovemedicin til ældre over 65 år.

Der er ikke på baggrund af helbredsundersøgelsen foretaget ændringer i lovgrundlaget for kommunernes vindmølleplanlægning.

Med udgangspunkt i den gennemførte miljøvurdering specifikt af møllerne ved Broholm er der ikke fundet grund til at iværksætte særlige tiltag i forhold til sundhed, da alle grænseværdier overholdes.

I forhold til sundhed beskriver miljøvurderingen desuden, at etableringen af vindmøllerne vil kunne bidrage til at reducere luftforurening fra kraftværker, og de sundhedsmæssige omkostninger forbundet hermed.

Svendborg Kommune anser miljøvurderingen for at være fyldestgørende og i overensstemmelse med den aktuelle viden på området.

Ad. b)

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at regulering af miljøfarlige stoffer skal ske gennem national lovgivning f.eks. ved forbud mod anvendelse af særlige stoffer, grænseværdier mv., og at der på denne måde sikres en beskyttelse af mennesker og menneskers sundhed mv.

Svendborg Kommunes bemærkninger til påvirkning af miljøfremmede stoffer, som f.eks. PFAS og Bisphenol A fremgår af afsnittet om "Jord, Grundvand og Drikkevand.

Med udgangspunkt i dette er der ikke fundet grundlag for at uddybe emnet "sundhed" i den gennemførte miljøvurdering.

7.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

8 Natur

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende natur, dyreliv og biodiversitet, flagermus, Rød Glente, trækfugle og ørne.

8.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende natur.

- a) Bekymringer om at vindmøllernes påvirkning af flagermus ikke er undersøgt fyldestgørende, og det derfor ikke kan udelukkes, at flagermus påvirkes væsentligt gennem individdrab og ødelæggelse af yngle- og overvintringspladser. Der er særlige bekymringer om, hvorvidt de to sjældne arter frynseflagermus og stor museøre kan blive påvirket på bestandsniveau af vindmøllerne.
- b) Bekymringer om at Rød Glente og andre rovfuglearter vil blive væsentligt påvirket af vindmøllerne, og at data fra DOF-database er anvendt forkert.
- c) Der er i rovfuglerapport ikke anvendt den nyeste Danske Rødliste (Liste over danske plante-, dyre- og svampearter med vurdering af, hvor truet en art er, og om artens antal og levesteder er stabile eller i frem- eller tilbagegang).
- d) Bekymringer om at andre dyr, som stor vandsalamander, odder, sort egern, grønspætte, isfugl, stor skallesluger og ugler er vurderet forkert eller utilstrækkeligt i forhold til gældende beskyttelseshensyn.

- e) Bekymringer om at projektet ikke overholder skovbyggelinjer, åbeskyttelseslinje, naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven

8.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Flagermusundersøgelser

I forbindelse med miljøvurderingen er der udført flagermusundersøgelser i projektområdet i sommer- og efterårsperioden i både 2019 og 2021. Undersøgelsen i 2021 var en supplerende undersøgelse, men ikke en direkte gentagelse af undersøgelsen i 2019, og ansøger oplyser, at formålet primært har været at bekræfte artsforekomster og aktivitetsniveau. Begge undersøgelser er indgået i den samlede vurdering af, hvordan flagermus påvirkes af det ansøgte projekt.

Ansøger har desuden oplyst, at der er gennemført flagermusundersøgelser i overensstemmelse med *Forvaltningsplan for Flagermus*, og at der ikke er fundet grundlag for at gennemføre undersøgelser i flagermusenes træktid om foråret.

Det fremgår af miljøvurderingen, at flagermus som udgangspunkt vil følge de samme trækruter, som fugle, og der ikke er fundet indikationer på, at der er trækruter for fugle i området omkring Broholm – og området er derfor heller ikke et vigtigt trækstedssted for flagermus om foråret. Vurderingen af trækruter er blandt andet baseret på placeringen af relevante fuglebeskyttelsesområder, fuglereservater, kystlinjen og kendte knudepunkter for trækfugle.

Svendborg Kommune kan konstatere, at undersøgelserne er udført i henhold til anvisningerne i forvaltningsplanen for flagermus, som foreskriver, at flagermusundersøgelser skal udføres i flagermusenes yngletid (20. juni - 8. august) og i dyrenes ungetid og efterårstræk (16. august - 15. september). Der er gennemført undersøgelser, der dækker disse perioder - både med stationære detektorer og håndholdt udstyr.

Undersøgelser i flagermusenes træktid i foråret (april-maj), skal kun gennemføres, hvis der i projektområdet indgår "særlige nøglehabitater" med tidlig og høj insektaktivitet jf. *Forvaltningsplan for Flagermus*. Særlige nøglehabitater kan være visse søer og åløb.

Svendborg Kommune kan konstatere, at der ikke indgår nogen vandløb i projektområdet. Svendborg Kommune skal bemærke, at nærmeste vandløb er Tange Å, som ligger mindst 90m fra projektområdet. Flagermus, som fouragerer langs levende hegn, flyver sjældent længere end ca. 50 m væk fra beplantningen, når de fouragerer langs denne habitattype. Det samme forventes at gøre sig gældende for vandløb, der ligesom levende hegn, kan udgøre et lineært fourageringsområde for flagermus.

Der ligger heller ingen søer indenfor projektområdet for den nordligste og midterste mølle. I forhold til den sydligste mølle ligger der i udkanten af projektområdet en mindre sø. Det er Svendborg Kommunes vurdering, at alene søens begrænsede størrelse betyder, at der ikke er tale om et særligt nøglehabitat. Derudover omgives søen af beplantning (nåltræer, løvfældende træer mv.) – som med stor sandsynlighed vil betyde, at søen er kold og skyggetfuld i foråret, og der er dermed heller ikke grundlag for en tidlig og høj insektproduktion.

Samlet vurderer Svendborg Kommune, at der ikke er særlige nøglehabitater i projektområdet, og Svendborg Kommune er derfor enig med ansøger i, at der ikke har været grundlag for at gennemføre undersøgelser i flagermusenes træktid i foråret. De gennemførte flagermusundersøgelser anses derfor for at være fyldestgørende i forhold til at kunne beskrive vindmøllernes mulige påvirkninger af flagermus.

Konklusionen i undersøgelsen fra 2019 var, at der sandsynligvis er yngle- og rastekolonier for Dværgflagermus, Brunflagermus og Vandflagermus i nærheden af projektområdet. Undersøgelsen fra 2021 bekræfter denne konklusion. Flagermusundersøgelserne og miljøvurderingerne forholder sig derudover til øvrige flagermusarter, der er registreret i området herunder forekomst af Stor Museøre og Frynseflagermus.

Da der i et af høringssvarene er rejst spørgsmål omkring Frynseflagermus, skal Svendborg Kommune supplerende bemærke, at Frynseflagermusen er meget knyttet til skov og sjældent kommer ud i åbent landskab, og gør den det, flyver den typisk lavt over jorden. Ifølge forvaltningsplanen figurerer Frynseflagermus ikke på Dürrs opgørelse fra 2010 over dødfundne flagermus ved vindmøller i Tyskland og andre lande.

Afværgeforanstaltning

I løbet af flagermusundersøgelserne blev der fundet ni arter flagermus i projektområdet, og det kunne ikke udelukkes, at særligt de to sydligste vindmøller kan udgøre en kollisionsrisiko for flagermus. Som afværgeforanstaltning og ud fra et forsigtighedsprincip har Svendborg Kommune derfor i §25-tilladelsen indsat vilkår om, at der gennemføres et vindmøllestop for flagermus på alle tre vindmøller ved lave vindhastigheder under 5 m/s. målt i møllehusets højde og fra solnedgang til solopgang i perioden fra d. 15. juli til 15. oktober. Vilkår om vindmøllestop bygger på de gældende anbefalinger i forvaltningsplanen for flagermus: "Den eneste sikre metode til at undgå drab af flagermus i flagermusrige områder er at slukke for vindmøllerne ved lave vindhastigheder (under ca. 5-6 m/sek. i nacellehøjde), i de perioder, hvor de store insektansamlinger forekommer (dvs. om natten i perioden ca. 15. juli til ca. 15. oktober)." Dette gælder på tværs af alle flagermusarter.

I høringssvarene er der i forbindelse med vindmøllestoppet indgået bemærkninger om, at:

- Vilkåret i §25-tilladelsen er vindmøllestop ved vindhastigheder under 5 m/sek., og ikke under 6 m/sek., som forvaltningsplanen for flagermus foreskriver.
- I henhold til et fagligt notat fra DCE om "Beskyttelse af flagermus og miljøvurderinger", bør cut-in-vindhastighed øges til 8-10 m/s for højere vindmøller, som møllerne ved Broholm, for at sikre en tilstrækkelig reduktion i risikoen for flagermusdrab.

Svendborg Kommune skal til ovenstående bemærke følgende:

Vilkåret i §25-tilladelsen om, at der gennemføres et vindmøllestop for flagermus på de tre vindmøller ved lave vindhastigheder under 5 m/s. målt i møllehusets højde og fra solnedgang til solopgang i perioden fra d. 15. juli til 15. oktober er i overensstemmelse med det interval på 5-6 m/sek, som *Forvaltningsplan for Flagermus* anbefaler, samt klagenævnets retspraksis.

Ansøger har dog på baggrund af det indkomne hørings svar oplyst, at man ønsker, at vilkåret i §25-tilladelsen følger ordlyden for vindmøllestop, som det fremgår af *Forvaltningsplan for Flagermus*. Svendborg Kommune er enig i, at det er hensigtsmæssigt at følge ordlyden specifikt, og derfor er vilkår 13 og vilkår 20 i §25-tilladelsen ændret i overensstemmelse hermed.

Vilkåret sikrer fortsat, at den økologiske funktionalitet for flagermus opretholdes i området.

Svendborg Kommune kan konstatere, at klagenævnet generelt følger de anbefalinger til afværgeforanstaltninger, der er fastsat i *Forvaltningsplan for Flagermus* – f.eks. i Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse nr. 20/04068 for 3 vindmøller på 149,9 m. Desuden fremgår følgende af klagenævnets afgørelse nr. 21/00640: *Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ved fastsættelse af de fornødne afværgeforanstaltninger af hensyn til flagermus fortsat bør tages udgangspunkt i forvaltningsplanen for flagermus uanset, at der er foreslået andre afværgeforanstaltninger i rapporten fra DCE*. Det konkrete projekt omhandlede etablering af 3 vindmøller på 142,5 m og 12 ha solceller.

Desuden skal Svendborg Kommunehenvise til klagenævnets afgørelse nr. 22/11807 fra december 2022, som vedrører samme projekt. Der er klaget over en dispensation fra skovbyggelinje, og at der fortsat ikke er anvendt nyeste viden, som det fremgår af DCE-notat fra Århus Universitet, 2020. Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster den pågældende afgørelse, og bemærker, at nævnet ikke finder anledning til at tilsidesætte den vurdering nævnet foretog i afgørelse nr. 21/00640 vedrørende påvirkning af yngle- og rastemråder for flagermus – og nævnet bemærker, at det øvrige i klagen anførte, ikke kan føre til et andet resultat.

Det er således Svendborg Kommunes vurdering, at den gennemførte miljøvurdering og de fastsatte afværgeforanstaltninger følger gældende anbefalinger og retspraksis, og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe §25-tilladelsens vilkår om en højere *cut-in-hastighed* ved vindmøllestop.

Hegn

Det fremgår af et hørings svar fra DN, at en stor del af bevoksningen langs Tange Å fra Broholm Gods til vindmølleprojektområdet blev fældet i august 2020, og at der i disse træer kan have været egnede levesteder for flagermus.

Svendborg Kommune skal hertil bemærke, at det ansøgte projekt ikke indebærer, at der fjernes omkringliggende skovbevoksning, levende hegn eller bebyggelse, som potentielt kan udgøre yngle- og rastesteder for flagermus. Ansøger har bekræftet, at det hegn, der er fjernet i 2020, ikke er en del af det anmeldte projekt, og at der på daværende tidspunkt udelukkende har været tale om almindelig vedligehold/udtynding af hegnet. Konklusionen om, at projektet ikke beskadiger eller ødelægger yngle- og rastesteder for flagermus, og at den økologiske funktionalitet opretholdes, er dermed korrekt.

Svendborg Kommune skal supplerende bemærke, at Danmarks Naturfredningsforening (DN) på daværende tidspunkt er orienteret om, at Svendborg Kommune har overdraget sagen til Miljøstyrelsen, som efterfølgende har oplyst, at de ikke foretager sig yderligere i sagen.

Ad. b)

Alle vilde danske fuglearter, som det ikke er tilladt at jage eller indfange i henhold til lov om jagt og vildtforvaltning eller regulere efter reglerne i bekendtgørelse om vildtskader, er der forbud mod forsætligt at dræbe i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 4. Drab af enkeltindivider af fugle, som kolliderer med vindmøller, vurderes ikke at være forsætlige drab af vilde fugle.

Udover artsfredningsbekendtgørelsen er fuglebeskyttelsesdirektivet i dansk ret primært implementeret dels i form af en områdebeskyttelse (de udpegede fuglebeskyttelsesområder, som indgår i en række af Natura 2000-områderne) og dels i form af jagt- og vildtforvaltningsloven. Desuden fremgår det af direktivets artikel 4, stk. 4, 2. pkt., at for bilag I-arter og trækfugle skal medlemsstaterne bestræbe sig på at undgå forurening eller forringelse af levesteder også uden for fuglebeskyttelsesområderne.

Ifølge fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 4, 2. pkt., skal der i forbindelse med en miljøvurdering af et projekt vurderes, om realiseringen af projektet vil medføre forringelser af levestederne for en given bilag I-fugleart eller trækfugleart, så det kan påvirke arten på bestandsniveau. Dette uanset, at projektet ikke ligger i eller i nærheden af et fuglebeskyttelsesområde.

Det skal derfor vurderes om vindmølleprojektet vil påvirke Rød Glente og andre rovfuglearter på bestandsniveau - ikke på individniveau.

Der er i miljøvurderingen redegjort for påvirkningen af bestande af de fuglearter, som området er relevant for. I forhold til Rød Glente, er der i miljøvurderingen gennemført en grundig redegørelse for påvirkningen af denne art. Redegørelsen fremgår af miljøvurderingerne og miljøkonsekvensvurderingens bilag 10. Der er for Rød Glente foretaget en feltundersøgelse, og en vurdering ud fra tilgængelige data blandt andet DOF² Atlasundersøgelse, DOF-databasen, DOF punkttællinger og Miljøstyrelsens NOVANA³ undersøgelser.

For øvrige fuglearter, som området kan være relevant for, er der i vurderingen af påvirkningen af bestandene blandt andet inddraget data fra indberettede fugleobservationer til DOF-databasen. DN har i deres hørings svar påpeget, at de konkrete data fra DOF-databasen ikke kan anvendes til at vurdere udviklingen i bestande af fugle, idet der udelukkende er tale om tilfældige observationer/registreringer.

Svendborg Kommune er enig i DNS bemærkning om de anvendte konkrete data fra DOF-databasen. Det skal desuden indledningsvist nævnes, at det i den gennemførte afrapportering af rovfugleundersøgelsen fra 2021 netop er bemærket, at de anvendte data kun giver en indikation i udviklingen af ynglende og trækkende bestande af rovfugle, og at der ikke er taget højde for udvikling i indberetningsaktivitet og gengangere i observationerne.

På baggrund af ovenstående har ansøger udarbejdet et rettelsesark til miljøkonsekvensvurderingens kapitel 5 om påvirkning af fugle, og det ikke tekniske resumé. I rettelsesarket er der indarbejdet data

---

² Dansk Ornitologisk Forening

³ Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur

fra Dansk Ornitologisk Forenings rapport "Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975 – 2023, Årsrapport for punkttællingsprogrammet, DOF-rapport 33.

Svendborg Kommune kan konstatere, at de supplerende oplysninger (- data fra punkttællingsprogram) ikke medfører ændringer af projektet, ikke ændrer på de fremlagte konklusioner eller behovet for afværgeforanstaltninger. Der ændres heller ikke grundlæggende i miljøvurderingens begrundelse om, at de relevante fuglearter ikke påvirkes. Det skal hertil bemærkes, at den væsentligste begrundelse for den faglige vurdering af de fuglearter, som området kan være relevant for er, at de pågældende arter alene *lejlighedsvist*, anvender projektområdet. De supplerende data som for visse fuglearter nu viser faldende tendenser i bestandene på landsplan – og ikke stabile bestande, eller bestande i fremgang, som tidligere lagt til grund – er derfor ikke en afgørende faktor for den faglige konklusion.

Der er i henhold til rettelserne til miljøkonsekvensrapporten gennemført konsekvensrettelser i miljørapporten og i §25-tilladelsen – hvor rettelser fremstår med grøn tekst. Der er tilsvarende foretaget rettelser i de fremlagte planer – se skema under forslag til videre proces i dette afsnit.

På baggrund af den gennemførte miljøvurdering vurderer Svendborg Kommune, at der er tilvejebragt tilstrækkelige oplysninger om Rød Glente og andre fuglearter til at belyse, at realiseringen af projektet ikke vil forringe levestederne for Rød Glente og andre fuglearter, og at projektet ikke vil påvirke fuglene på bestandsniveau jf. artikel 4, stk. 4, 2. pkt.

Ad. c)

Det fremgår af et høringssvar, at der i miljøkonsekvensvurderingens bilag 10 – Rovfugleundersøgelse ikke er anvendt den nyeste Danske Rødliste.

Svendborg Kommune kan konstatere, at der i miljøkonsekvensvurderingen refereres til den seneste Danske Rødliste fra 2019. Det er korrekt, at der i afrapporteringen af rovfugleundersøgelsen fra 2021 henvises til den Danske Rødliste fra 2005. I rapporten henvises der til, at Rød Glente på listen fra 2005 er vurderet til at være sårbar, men ikke truet, mens Tårnfalk og Musvåge er kategoriseret til at være livskraftig. Svendborg Kommune kan konstatere, at der ikke er ændret på kategoriseringen i den seneste Rødliste fra 2019. Der er således tale om en ubetydelig fejl, som ikke ændrer på den samlede vurdering af rovfugle i området.

Ad. d)

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at påvirkning af bilag IV-arterne odder og stor vandsalamander mv. samt fugle er beskrevet fyldestgørende i miljøkonsekvensrapporten. I forhold til odder skal det nævnes, at der er indgået høringssvar, der angiver, at der er set og registreret odder ved Stokkebækken, hvis munding ligger 3 km fra Tange Å, og at oddere ikke bryder sig om at skulle passere rør, og derfor vil søge op over vejen med risiko for påkørsel.

Svendborg Kommune skal hertil bemærke, at der allerede i dag er en rørlagt passage det pågældende sted, at der etableres et bredere rør i forbindelse med vejudvidelsen, og at der er tale om en mindre vej med begrænset trafik. De indkomne bemærkninger ændrer derfor ikke konklusionen om, at

projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for odder, og at den økologiske funktionalitet opretholdes.

Ad d)

Skovbyggelinje

De to nordligste vindmøller planlægges placeret helt eller delvist inden for skovbyggelinjen omkring nærliggende skove, hvilket kræver dispensation fra Svendborg Kommune. I miljøkonsekvensrapporten redegøres der for, at etablering og drift af de to vindmøller helt eller delvist inden for skovbyggelinjen samlet set ikke vil forhindre udsynet til skovbrynene og ikke vil påvirke skovbrynene som værdifuldt levested for plante- og dyrelivet. Der er derfor grundlag for at Svendborg Kommune kan meddele dispensation til etablering af møllerne indenfor skovbyggelinjen.

Åbeskyttelseslinje

I høringssvarene fremgår det, at Svendborg kommune har påtænkt at dispensere fra Naturbeskyttelsesloven, idet Åbeskyttelseslinjen for Tange Å ikke overholdes. Svendborg Kommune skal hertil bemærke, at der ikke er udpeget en Åbeskyttelseslinje langs Tange Å, og at der derfor ikke skal meddeles dispensation.

Adgangsveje og dispensation

Adgangsvejen fra Landevejen ind til den nordligste mølle skal krydse Tange Å, som er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, og den eksisterende overkørsel over åen skal derfor udvides. Udvidelsen af overkørslen over Tange Å vil kræve dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3 og tilladelse fra Svendborg Kommune efter Vandløbslovens § 47 jf. § 9 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering. I miljøkonsekvensrapporten redegøres der fyldestgørende for, hvordan udvidelsen af overkørslen og rørlægningen af Tange Å kan udføres uden påvirkning af vandløbets dyre- og planteliv.

8.3 Forslag til videre proces

Høringssvar om forkert anvendelse af data om bestandsudvikling for relevante fuglearter har givet anledning til, at der er udarbejdet et rettelsesark til den gennemførte miljøkonsekvensvurdering af projektet. Tilretningerne ændrer ikke på de samlede konklusioner i miljøvurderingens afsnit om påvirkning af fugle. Der er gennemført konsekvensrettelser i §25-tilladelse og miljøvurdering af planerne i overensstemmelse med rettelsesarket.

Svendborg Kommune har forelagt Kammeradvokaten spørgsmålet om, hvorvidt de supplerende oplysninger og det gennemførte rettelsesark til miljøvurderingen vil udløse krav om fornyet høring. Kammeradvokaten har hertil blandt andet bemærket, at der i gældende lovgivning ikke er et "absolut" krav om fornyet høring af enhver ændring/tilføjelse til en miljøvurderingsrapport. Der henvises her til Miljøvurderingslovens §25, hvoraf det blandt andet fremgår, at der træffes afgørelse på grundlag af "bygherres ansøgning, miljøkonsekvensrapport, eventuelle supplerende oplysninger, resultatet af de høringer, der er foretaget og myndighedens begrundede konklusion". Endvidere er der henvist til EU-

kommisionens vejledning⁴, der beskriver, at der efter en høring undertiden kan afdækkes nye oplysninger, som medfører ændringer, og hvor det kan være ”nødvendigt, at overveje at revidere rapporten – og hvis ændringerne berettiger til det – at gennemføre en ny høring”.

Det er Kammeradvokatens samlede vurdering af den konkrete problemstilling, at det ikke forekommer sandsynligt, at miljøvurderingsloven og/eller VVM-direktivet skal fortolkes sådan, at der skal foretages en fornyet høring, når der alene er tale om supplerende oplysninger, som hverken medfører projektændringer eller ændringer i de faglige vurderinger af projektets indvirkning på miljøet. Kammeradvokaten har i den sammenhæng særligt vægt på, at de nye oplysninger ikke ændrer grundlæggende på begrundelsen for, at projektet ikke vil påvirke de relevante fuglearter væsentligt. Kammeradvokaten noterer, at den væsentligste begrundelse for den faglige vurdering af de fuglearter, som området kan være relevant for er, at de pågældende arter alene *lejlighedsvist*, anvender projektområdet. De nye data som for visse fuglearter nu viser faldende tendenser i bestandene på landsplan – og ikke stabile bestande, eller bestande i fremgang, som tidligere lagt til grund – er derfor ikke en afgørende faktor for den faglige konklusion.

Med udgangspunkt i ovenstående vurdering af de fremlagte supplerende oplysninger og Kammeradvokatens udtalelse er det Svendborg Kommunes vurdering, at der ikke skal gennemføres en ny offentlig høring.

Høringssvar og ansøgers bemærkning om, at ville tilrette vindmøllestop af hensyn til flagermus, så teksten er i overensstemmelse med ordlyden i *Forvaltningsplan for Flagermus* har medført at vilkår 13 og vilkår 20 i §25-tilladelsen er rettet sammen med tekstmæssige rettelser i miljøvurderingen af planerne og §25-tilladelse.

Alle rettelser i de fremlagte dokumenter er markeret med grøn tekst.

I forhold til de fremlagte planer er der i henhold til ovenstående ændringer gennemført følgende rettelser:

Under nr. 1 fremgår til rettelser i Kommuneplantillæg 2021.01 Vindmøller øst for Broholm.

Under nr. 2 fremgår til rettelser i lokalplan 658 – Vindmøller øst for Broholm.

Nr. 1	Høringsbidragets indhold	Administrationens bemærkninger	Forslag til videre proces:
1.1	Præcisering i afsnittet under ”Natur og Miljø” i	Tekst under beskyttede fuglearter ændres fra:	Sætning udskiftes som beskrevet under

---

⁴ EU-kommisionens vejledning (2003) til brug for medlemsstaternes implementering af EU-direktiv 2001/42/EF om vurdering af bestemte planer og programmets indvirkning på miljøet, Det lægges til grund, at der næppe vil være væsentlige forskelle i adgangen til at ændre henholdsvis en miljørapport (SMV) og en miljøkonsekvensrapport (VVM).

forhold til beskyttede fuglearter.	<p>Beskyttede fuglearter</p> <p>Lokalplanområdet kan potentielt anvendes af syv af de arter af rovfugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den danske rødliste, som er registreret i området. Det drejer sig om: Blå Kærhøg, Havørn, Hvepsevåge, Rød Glente, Rørhøg, Spurvehøg og Vandrefalk.</p> <p>Lokalplanområdet vurderes herudover potentielt at være relevant for Digesvale, Gravand, Hættemåge, Mursejler, Sanglærke, Stær og Vibe, som ligeledes er på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste. Ingen af arterne er dog registreret i større antal, og det vurderes, at de pågældende arter fortrinsvis anvender lokalplanområdet som lejlighedsvist fourageringssted.</p> <p>I miljøkonsekvensvurderingen af projektet er det vurderet, at da Rød Glente yngler eller har ynglet i nærheden af lokalplanområdet vil denne art potentielt have størst risiko for at kollisionere med de tre vindmøller. De øvrige beskyttede fuglearter, som kan optræde i lokalplanområdet, vil ikke påvirkes af kollisioner med vindmøllerne på bestandsniveau, fordi de enten optræder fåtalligt i området, og/eller har en stabil eller positiv bestandsudvikling. I de seneste år har der ynglet Rød Glente i Tange Skov ca. 540 meter fra nærmeste planlagte vindmølle. Lokale ynglefugle kan have en højere risiko for at kollisionere med nærtstående vindmøller, hvis de ofte fouragerer eller passerer nær vindmøllerne. I foråret og sommeren 2022 blev der gennemført en undersøgelse af de ynglende røde glenters flyvemønstre i og omkring lokalplanområdet (se miljøkonsekvensrapporten). På baggrund af undersøgelsen blev kollisionsrisikoen for de lokale Røde Glenter beregnet. Denne beregning viste, at der forventes at forekomme 0,225-0,3 kollisioner pr. år for de tre vindmøller til sammen, hvilket vil svare til, at én fugl kollisionerer med én af vindmøllerne hvert 3-4 år. Sammenholdt med, at både den fynske og danske bestand af Rød Glente har været i fremgang de seneste år konkluderes det, at den beregnede kollisionsrisiko ikke vil påvirke den samlede bestand af Rød Glente.</p> <p>Vindmøllernes forstyrrelseseffekt og fortrængning ved etablering og drift vil være uden betydning for beskyttede fuglearter, da der vurderes at være et stort omfang af alternative egnede fouragerings-, yngle- og rasteområder i nærområdet. De tre vindmøller vil heller ikke udgøre en barriereeffekt for fugles træk- og spredningsmuligheder i området ved Broholm. Direkte habitattab ved etablering af vindmøllerne er begrænset, da vindmøllerne med tilhørende anlæg placeres på landbrugsjord og på et forholdsvis begrænset areal. Samlet vurderes det, at kollision med vindmøllerne, forstyrrelseseffekt og</p>	administrationens bemærkninger.
------------------------------------	--	---------------------------------

		<p>fortrængning, direkte habitattab og barriereeffekt ikke vil påvirke beskyttede fuglearter på bestandsniveau.</p> <p>Og ændres til:</p> <p>Fugle</p> <p>Lokalplanområdet kan potentielt anvendes af ni arter af rovfugle, hvoraf syv arter er på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den danske Rødliste, som er registreret i området. Det drejer sig om:</p> <p>Blå Kærhøg, Havørn, hvepsevåge, Rød Glente, Rørhøg, Spurvehøg og Vandrefalk.</p> <p>De resterende to rovfuglearter er Musvåge og Tårnfalk, som kan have ynglet eller yngler i området.</p> <p>Lokalplanområdet vurderes herudover potentielt at være relevant for Digesvale, Gravand, Hættemåge, Mursejler, Sanglærke, Stær og Vibe, som ligeledes er på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske rødliste. Ingen af arterne er dog registreret i større antal, og det vurderes, at de pågældende arter fortrinsvis anvender lokalplanområdet som lejlighedsvist fourageringssted.</p> <p>I miljøkonsekvensvurderingen af projektet er det vurderet, at da Rød Glente yngler eller har ynglet i nærheden af lokalplanområdet vil denne art potentielt have størst risiko for at kolliderer med de tre vindmøller. De øvrige fuglearter, som kan optræde i lokalplanområdet, vil ikke påvirkes af kollisioner med vindmøllerne på bestandsniveau, fordi de enten kun lejlighedsvist anvender området som fourageringssted og/eller har en stabil eller positiv bestandsudvikling.</p> <p>I de seneste år har der ynglet Rød Glente i Tange Skov ca. 540 meter fra nærmeste planlagte vindmølle. Lokale ynglefugle kan have en højere risiko for at kolliderer med nærtstående vindmøller, hvis de ofte fouragerer eller passerer nær vindmøllerne. I foråret og sommeren 2022 blev der gennemført en undersøgelse af de ynglende røde glenters flyvemønstre i og omkring lokalplanområdet (se miljøkonsekvensrapporten). På baggrund af undersøgelsen blev kollisionsrisikoen for de lokale røde glenter beregnet. Denne beregning viste, at der forventes at forekomme 0,225-0,3 kollisioner pr. år for de tre vindmøller til sammen, hvilket vil svare til, at én fugl kolliderer med én af vindmøllerne hvert 3-4 år. Sammenholdt med, at både den fynske og danske bestand af Rød Glente har været i fremgang de seneste år</p>	
--	--	---	--

		<p>konkluderes det, at den beregnede kollisionsrisiko ikke vil påvirke den samlede bestand af Rød Glente.</p> <p>Vindmøllernes forstyrrelseeffekt og fortrængning ved etablering og drift vil være uden betydning for beskyttede, såvel som ikke beskyttede fuglearter, da der vurderes at være et stort omfang af alternative egnede fouragerings-, yngle- og rasteområder i nærområdet. De tre vindmøller vil heller ikke udgøre en barriereeffekt for fugles træk- og spredningsmuligheder i området ved Broholm. Direkte habitattab ved etablering af vindmøllerne er begrænset, da vindmøllerne med tilhørende anlæg placeres på landbrugsjord og på et forholdsvis begrænset areal.</p> <p>Samlet vurderes det, at kollision med vindmøllerne, forstyrrelseeffekt og fortrængning, direkte habitattab og barriereeffekt ikke vil påvirke beskyttede såvel som ikke beskyttede fuglearter på bestandsniveau.</p>	
1.2	I afsnittet "Samlet miljøvurdering af planlægningen" under Bilag IV-arter der vedrører flagermus og stoptidspunkter for vindmøllerne ved lave vindhastigheder.	<p>Det fremgår i afsnittet at vindmøllerne stoppes fra solnedgang til solopgang ved lave vind hastigheder (under 5 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli - 15. oktober.</p> <p>Teksten ændres, så vindmøllerne stoppes ved lave vindhastighederne (under 5-6 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli - 15. oktober.</p>	<p>Teksten ændres, så det fremgår at:</p> <p>vindmøller stoppes fra solnedgang til solopgang ved lave vindhastigheder (under 5-6 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli -15. oktober.</p>
1.3	I afsnittet "Samlet miljøvurdering af planlægningen" under Beskyttede fuglearter	<p>Teksten ændres fra:</p> <p>Beskyttede fuglearter</p> <p>Vindmølleanlæggets etablering og drift vil ikke påvirke bestande af arter på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste.</p> <p>Teksten ændres til:</p> <p>Fugle</p> <p>Vindmølleanlæggets etablering og drift vil ikke påvirke bestande af, ikke beskyttede såvel som beskyttede arter på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste.</p>	Sætning udskiftes som beskrevet under administrationens bemærkninger.
1.4	Generelt til rettelserne.	Der ikke er foretaget ændringer i rammen i kommuneplantillæg eller bestemmelser i lokalplan. Der ændres ikke i projektet, de fremlagte konklusioner eller	Ingen ændringer

		behovet for afværgeforanstaltninger. Der ændres heller ikke grundlæggende i miljøvurderingens begrundelse. Svendborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal gennemføres en fornyet offentlig høring som følge af de supplerende oplysninger og tilretninger.	
Nr. 2	Høringsbidragets indhold	Administrationens bemærkninger	Forslag til videre proces:
2.1	Præcisering i afsnittet under "Natur og Miljø" i forhold til beskyttede fuglearter.	<p>Tekst under beskyttede fuglearter ændres fra:</p> <p>Beskyttede fuglearter</p> <p>Lokalplanområdet kan potentielt anvendes af syv af de arter af rovfugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste, som er registreret i området. Det drejer sig om: Blå Kærhøg, Havørn, Hvepsevåge, Rød Glente, Rørhøg, Spurvehøg og Vandrefalk.</p> <p>Lokalplanområdet vurderes herudover potentielt at være relevant for Digesvale, Gravand, Hættemåge, Mursejler, Sanglærke, Stær og Vibe, som ligeledes er på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den danske Rødliste. Ingen af arterne er dog registreret i større antal, og det vurderes, at de pågældende arter fortrinsvis anvender lokalplanområdet som lejlighedsvist fourageringssted.</p> <p>I miljøkonsekvensvurderingen af projektet er det vurderet, at da Rød Glente yngler eller har ynglet i nærheden af lokalplanområdet vil denne art potentielt have størst risiko for at kollisionere med de tre vindmøller. De øvrige beskyttede fuglearter, som kan optræde i lokalplanområdet, vil ikke påvirkes af kollisioner med vindmøllerne på bestandsniveau, fordi de enten optræder fåtalligt i området, og/eller har en stabil eller positiv bestandsudvikling. I de seneste år har der ynglet Rød Glente i Tange Skov ca. 540 meter fra nærmeste planlagte vindmølle. Lokale ynglefugle kan have en højere risiko for at kollisionere med nærtstående vindmøller, hvis de ofte fouragerer eller passerer nær vindmøllerne. I foråret og sommeren 2022 blev der gennemført en undersøgelse af de ynglende Røde Glenters flyvemønstre i og omkring lokalplanområdet (se miljøkonsekvensrapporten). På baggrund af undersøgelsen blev kollisionsrisikoen for de lokale Røde Glenter beregnet. Denne beregning viste, at der forventes at forekomme 0,225-0,3 kollisioner pr. år for de tre vindmøller til sammen, hvilket vil svare til, at én fugl kollisionerer med én af vindmøllerne hvert 3-4 år. Sammenholdt med, at både den fynske og danske bestand af Rød Glente har været i fremgang de seneste år konkluderes det, at den beregnede kollisionsrisiko ikke vil påvirke den samlede bestand af Rød Glente. Vindmøllernes forstyrrelseseffekt og fortrængning ved</p>	Sætning udskiftes som beskrevet under administrationens bemærkninger.

		<p>etablering og drift vil være uden betydning for beskyttede fuglearter, da der vurderes at være et stort omfang af alternative egnede fouragerings-, yngle- og rasteområder i nærområdet. De tre vindmøller vil heller ikke udgøre en barriereeffekt for fugles træk- og spredningsmuligheder i området ved Broholm. Direkte habitattab ved etablering af vindmøllerne er begrænset, da vindmøllerne med tilhørende anlæg placeres på landbrugsjord og på et forholdsvis begrænset areal. Samlet vurderes det, at kollision med vindmøllerne, forstyrrelseeffekt og fortrængning, direkte habitattab og barriereeffekt ikke vil påvirke beskyttede fuglearter på bestandsniveau.</p> <p>Og ændres til:</p> <p>Fugle</p> <p>Lokalplanområdet kan potentielt anvendes af ni arter af rovfugle, hvoraf syv arter er på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste, som er registreret i området. Det drejer sig om:</p> <p>Blå Kærhøg, Havørn, Hvepsevåge, Rød Glente, rørhøg, Spurvehøg og Vandrefalk.</p> <p>De resterende to rovfuglearter er Musvåge og Tårnfalk, som kan have ynglet eller yngler i området.</p> <p>Lokalplanområdet vurderes herudover potentielt at være relevant for Digesvale, Gravand, Hættemåge, Mursejler, Sanglærke, Stær og Vibe, som ligeledes er på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste. Ingen af arterne er dog registreret i større antal, og det vurderes, at de pågældende arter fortrinsvis anvender lokalplanområdet som lejlighedsvist fourageringssted.</p> <p>I miljøkonsekvensvurderingen af projektet er det vurderet, at da Rød Glente yngler eller har ynglet i nærheden af lokalplanområdet vil denne art potentielt have størst risiko for at kolliderer med de tre vindmøller. De øvrige fuglearter, som kan optræde i lokalplanområdet, vil ikke påvirkes af kollisioner med vindmøllerne på bestandsniveau, fordi de enten kun lejlighedsvist anvender området som fourageringssted og/eller har en stabil eller positiv bestandsudvikling.</p> <p>I de seneste år har der ynglet Rød Glente i Tange Skov ca. 540 meter fra nærmeste planlagte vindmølle. Lokale ynglefugle kan have en højere risiko for at kolliderer med nærtstående vindmøller, hvis de ofte fouragerer eller passerer nær vindmøllerne. I foråret og sommeren 2022 blev der gennemført en undersøgelse af de ynglende røde</p>	
--	--	--	--

		<p>glenters flyvemønstre i og omkring lokalplanområdet (se miljøkonsekvensrapporten). På baggrund af undersøgelsen blev kollisionsrisikoen for de lokale røde glenter beregnet. Denne beregning viste, at der forventes at forekomme 0,225-0,3 kollisioner pr. år for de tre vindmøller til sammen, hvilket vil svare til, at én fugl kolliderer med én af vindmøllerne hvert 3-4 år.</p> <p>Sammenholdt med, at både den fynske og danske bestand af Rød Glente har været i fremgang de seneste år konkluderes det, at den beregnede kollisionsrisiko ikke vil påvirke den samlede bestand af Rød Glente.</p> <p>Vindmøllernes forstyrrelseseffekt og fortrængning ved etablering og drift vil være uden betydning for beskyttede, såvel som ikke beskyttede fuglearter, da der vurderes at være et stort omfang af alternative egnede fouragerings-, yngle- og rasteområder i nærområdet. De tre vindmøller vil heller ikke udgøre en barriereeffekt for fugles træk- og spredningsmuligheder i området ved Broholm. Direkte habitattab ved etablering af vindmøllerne er begrænset, da vindmøllerne med tilhørende anlæg placeres på landbrugsjord og på et forholdsvis begrænset areal.</p> <p>Samlet vurderes det, at kollision med vindmøllerne, forstyrrelseseffekt og fortrængning, direkte habitattab og barriereeffekt ikke vil påvirke beskyttede såvel som ikke beskyttede fuglearter på bestandsniveau.</p>	
2.2	I afsnittet "Samlet miljøvurdering af planlægningen" under Bilag IV-arter der vedrører flagermus og stoptidspunkter for vindmøllerne ved lave vindhastigheder.	<p>Det fremgår i afsnittet, at vindmøllerne stoppes fra solnedgang til solopgang ved lave vind hastigheder (under 5 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli - 15. oktober.</p> <p>Teksten ændres, så vindmøllerne stoppes ved lave vindhastighederne (under 5-6 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli - 15. oktober.</p>	<p>Teksten ændres, så det fremgår at:</p> <p>vindmøller stoppes fra solnedgang til solopgang ved lave vindhastigheder (under 5-6 m/s i nacellehøjde) i perioden 15. juli -15. oktober.</p>
2.3	I afsnittet "Samlet miljøvurdering af planlægningen" under Beskyttede fuglearter	<p>Teksten ændres fra:</p> <p>Beskyttede fuglearter</p> <p>Vindmølleanlæggets etablering og drift vil ikke påvirke bestande af arter på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste.</p> <p>Teksten ændres til:</p>	Sætning udskiftes som beskrevet under administrationens bemærkninger.

		<p>Fugle</p> <p>Vindmølleanlæggets etablering og drift vil ikke påvirke bestande af, ikke beskyttede såvel som beskyttede arter på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller den Danske Rødliste.</p>	
2.4	Generelt om tilrettelserne.	<p>Der ikke er foretaget ændringer i rammen i kommuneplantillæg eller bestemmelser i lokalplan. Der ændres ikke i projektet, de fremlagte konklusioner eller behovet for afværgeforanstaltninger. Der ændres heller ikke grundlæggende i miljøvurderingens begrundelse. Svendborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal gennemføres en fornyet offentlig høring som følge af de supplerende oplysninger og tilretninger.</p>	Ingen ændringer

9 Socioøkonomiske forhold

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende manglende bosætning, påvirkning af turisme og faldende huspriser.

9.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende de socioøkonomiske påvirkninger som følge af opstilling af vindmøller.

- a) Bekymringer for vindmøllernes påvirkning af lokalsamfundet ift. arbejdspladser, erhverv, bosætning, turisme i området.
- b) Bekymringer for vindmøllernes påvirkning af campingpladser, sommerhusområder, rekreative stier samt Øhavsstien.

9.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Der er redegjort for socioøkonomiske forhold i miljøkonsekvensrapporten. Heraf fremgår, at selvom vindmølleprojektet kommer til at påvirke det omkringliggende landskab, vurderes det ikke at have væsentlige negative socioøkonomiske effekter på f.eks. turisme, fritidsinteresser, råstofindvinding, land- og skovbrug eller jagt og fiskeri. De indkomne bemærkninger ændrer ikke herpå.

Vedrørende værditab på beboelsesejendomme, se afsnit. 10.2.

Ad. b)

Vindmøllernes påvirkning af friluftsliv og rekreative anlæg er vurderet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.5 Friluftsliv, herunder turistcentret Lundeborg, sommerhusområder, campingpladser, lystbådehavne, golfbaner, hestecenter og rekreative stier.

Heraf fremgår, at vindmølleprojektet ikke vurderes at medføre væsentlige konflikter i forhold til de rekreative interesser i det omkringliggende landskab. Mølleanlægget vil ikke begrænse adgang til eller mulighed for at benytte de rekreative anlæg.

9.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

10 Ejendomsret

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringssvar omhandlende ejendomsret, ejendomsværdi, erstatning, samt mulighed for medejerskab

10.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringssvar omhandlende ejendomsret.

- a) Bekymring for værdiforringelse af ejendomme, samt faldende huspriser i området pga. vindmøllerne.
- b) Spørgsmål til hvordan der kompenseres for værdiforringelse af ejendomme i området, som vindmøllerne vil medføre?
- c) Ønske om mulighed for at få ejerandele i vindmøllerne.

10.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a)

Taksationsmyndigheden behandler sager om værditab efter bestemmelserne i lov om fremme af vedvarende energi. Taksationsmyndigheden er en uafhængig offentlig myndighed, hvis opgave er at behandle anmeldte erstatningssager om værditab efter bestemmelserne i VE-loven.

I næste punkt beskrives de statslige værditabsordninger der findes for at kompensere værdiforringelser af beboelsesejendomme.

Ad. b)

Opstilling af vindmøllerne vil være omfattet af den gældende lov om fremme af vedvarende energi der blandt andet fastsætter regler for anmeldelse af krav om værditab på beboelsesejendomme.

Det er Energistyrelsen, der administrerer lov om fremme af vedvarende energi. På nuværende tidspunkt findes der fire ordninger: værditabsordningen, salgsoptionsordningen, VE-bonusordningen og Grøn pulje. For konkret viden om de enkelte ordninger henvises til Energistyrelsens hjemmeside, hvor de seneste ændringer vil være beskrevet og gældende.

1. juni 2020 blev VE-loven ændret med Lov om ændring af lov om fremme af vedvarende energi, lov om elforsyning, ligningsloven og personskatteloven. En væsentlig ændring er, at tidspunktet for taksationsmyndighedens vurdering af værditabet flyttes til efter det tidspunkt, hvor VE-anlægget er opstillet og har produceret sin første kWh. Ændringen skal både sikre sammenhæng mellem faktiske landskabsændringer nær beboelsesejendommen og eventuelle værditab, samt at værditabsvurderingen kun gennemføres, hvis VE-anlægget reelt opstilles.

Ad. c)

Ved udgangen af 2022 vedtog Svendborg Kommunes kommunalbestyrelse et sæt kriterier, der gør sig gældende for den politiske prioritering af ansøgninger om kommende planlægning af vind- og solenergi projekter i Svendborg Kommune. Et kriterie var blandt andet, at lokale borgere får mulighed for at købe ejerandele i anlægget.

Da det konkrete projekt ved Broholm er igangsat før den politiske beslutning i 2022, vil de nuværende politisk vedtagne kriterier for prioritering af ansøgninger om VE-anlæg, herunder kriteriet vedrørende ejerandele ikke gælde for dette projekt. Det vil således kun være muligt at etablere medejerskab, hvis ansøger er indstillet på dette. Svendborg Kommune har ingen indflydelse herpå.

10.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

11 Habilitet

11.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af det indkomne høringsvar om habilitet.

- a) Spørgsmål om, der foreligger habilitetsproblemer for Svendborg Kommune valgte borgmester eller for Kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer.
- b) Spørgsmål om, hvorvidt Kommunalbestyrelsen er bekendt med habilitetsproblemer for naturfrednings- eller naturklagenævnets medlemmer.

11.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a) – b)

Svendborg Kommune har særskilt sendt et svar til den konkrete borger. Det fremgår af dette svar, at Kommunalbestyrelsen ikke er blevet gjort opmærksom på habilitetsproblemer og heller ikke har grundlag til at tro, at der foreligger inhabilitet hos hverken borgmester, kommunalbestyrelsesmedlemmer eller grupper.

Kommunalbestyrelsen er ikke overordnet myndighed for naturfredningsforeningen eller klagenævnene, men er heller bekendt med habilitetsproblemer for medlemmer af disse nævn.

11.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.

12 Positive tilkendegivelser

I det følgende afsnit behandles de indkomne høringsvar omhandlende positiv høring.

12.1 Resumé af emnet

Herunder fremgår et kort og overordnet resume af de indkomne høringsvar positive tilkendegivelser omkring vindmøllerne.

- a) Det er ansvarligt at udnytte vindenergi som et middel til at reducere CO₂-udledninger og bekæmpe klimaforringelser. På lang sigt vil skaden på naturen være større ved fortsat brug af fossile brændstoffer. Derfor støttes forslaget om at placere vindmøller øst for Broholm.
- b) Ikke generel modstand mod vindmøller.

12.2 Administrationens bemærkninger

Ad. a) – b)

De positive tilkendegivelser tages til efterretning.

12.3 Forslag til videre proces

De indkomne bemærkninger giver ikke anledning til ændring af planer, miljøvurdering eller §25 tilladelse.